

lezen

STICHTING LEZEN

J A A R V E R S L A G 2 0 1 2

Coverfoto: *Enthousiast publiek bij de finale van de Pabo Voorleeswedstrijd 2012 in Muziekcentrum Vredenburg.*

... van Pelle krijgen
... en nieuwe buurjongen

INHOUD

VOORWOORD 4

STICHTING LEZEN 7

TERUGBLIK 2009-2012 9

SAMENWERKING 11

- Samenwerkingspartners 11
- Friesland 12
- Leesbevordering internationaal 13

ACTIVITEITEN 15

- Voor- en vroegschoolse periode (0-6 jaar) 17
- Primair onderwijs (6-12 jaar) 19
- Voortgezet onderwijs (12-18 jaar) 22
- Pabo 27

KUNST VAN LEZEN 32

KENNISCENTRUM EN ONDERZOEK 35

- Leerstoel Leesgedrag 36
- Vertalen en verspreiden onderzoeksresultaten 37
- Publicaties 38
- Conferenties, symposia en beurzen 47
- Onderzoek 52

ORGANISATIE 55

BIJLAGE 58

Belangrijkste bereikcijfers leesbevorderingsprojecten 2012

VOORWOORD

“Dromen, durven, doen” – deze soepel allitererende werkwoorden, motto van een veelgevraagd managementgoeroe in Nederland, typeren de afgelopen cultuurplanperiode van Stichting Lezen. We dromen van een sterke leescultuur, waarin iedereen een lezer kan worden, boekhandels en bibliotheken een mooi en veelzijdig aanbod presenteren, alle kinderen worden voorgelezen, geen kind de basisschool met een te laag leesniveau verlaat, jongeren graag lezen en de literatuurlijst niet als corvee ervaren, en waarin ouders, leerkrachten en begeleiders zelf boeken lezen, kopen en lenen, en bovenal kinderen stimuleren tot lezen.

We durven onder ogen te zien dat het zover helaas nog niet is, te onderzoeken hoe dat komt, te benoemen waar het anders moet. We durven ook oplossingen aan te dragen en om maatregelen te vragen. En we dóen. We brengen organisaties met elkaar in contact, zoeken nieuwe samenwerkingspartners, gaan nieuwe allianties aan. We onderzoeken aspecten die bepalen of iemand leest of een lezer wordt, en we bouwen met kennis, structuren, instrumenten en methodieken aan een praktijk waarin lezers en lezen centraal staan. Dat is immers – onze naam zegt het – onze taak.

Met trots doen we verslag van de vele activiteiten en resultaten van Stichting Lezen op het gebied van leesbevordering, literatuureducatie, onderzoek en informatievoorziening. Dit jaarverslag blikst terug op het laatste jaar van de Cultuurplanperiode 2009–2012. We prijzen ons gelukkig dat het ministerie van ocw Stichting Lezen ook de komende periode in de gelegenheid stelt haar rol als landelijk kenniscentrum voor leesbevordering en literatuureducatie te vervullen.

Als kenniscentrum heeft Stichting Lezen inmiddels goed zicht op wat werkt en niet werkt bij leesbevordering. Dat is ook de basis van het beleidsplan 2013–2016: inzetten op wat werkt.

Succesfactoren zijn: structureel beleid voor lezen, professionals met kennis van zaken, een stimulerende leesomgeving, stimulerende werkvormen als voorlezen, vrij lezen en praten over boeken, en niet in de laatste plaats differentiatie: het juiste boek voor iedere lezer. Langs deze weg kan leesbevordering breed ingang vinden in gezinnen, kinderdagverblijven, scholen en docentenopleidingen. Als dit lukt zijn de vooruitzichten voor de leescultuur in Nederland gunstig. Daar blijven we van dromen, daar durven we vragen over te stellen en daar zullen we, voortbouwend op het stevige fundament dat er inmiddels ligt, veel voor te doen.

Namens bestuur en medewerkers,

Gerlien van Dalen,
Directeur Stichting Lezen

m4

E4

m5

Stichting Lezen is het landelijke kenniscentrum voor leesbevordering en literatuureducatie. Zij levert een bijdrage aan het verbeteren van het leesklimaat en de leescultuur, als onderdeel van het algemene lees- en literatuurbeleid van het ministerie van ocv.

Stichting Lezen heeft als ondersteunende instelling letteren binnen de basisinfrastructuur een specifieke taak met betrekking tot leesbevordering en vervult een aantal zogenoemde besteltaken: educatie, informatie en reflectie, documentatie en archivering, afstemming en coördinatie, (inter)nationale vertegenwoordiging en promotie van de sector.

De belangrijkste doelgroep is de jeugd van 0 - 18 jaar. Deze kinderen en hun ouders/verzorgers worden voornamelijk bereikt via intermediairs als bibliothecarissen en docenten. Stichting Lezen baseert haar werk op het door haar ontwikkelde concept van de doorgaande leeslijn 0-18. Voor alle kinderen dient er in het dagelijkse leven thuis en gedurende hun hele onderwijs carrière, hoe die er ook uitziet, ononderbroken aandacht te zijn voor lezen via een aanbod van (educatieve) activiteiten die bijdragen aan leesplezier en literaire vorming.

Het programma *Kunst van Lezen* is daarbij een belangrijk onderdeel.

In de afgelopen subsidieperiode 2009–2012 heeft Stichting Lezen aan 291 projecten inhoudelijke en/of financiële steun verleend. Deze projecten variëren van bekende landelijke leesbevorderingsprojecten als *De Nationale Voorleesdagen* en *de Jonge Jury*, tot onderzoek en evaluatie en projecten die leesbevordering in de praktijk een belangrijke impuls geven, zoals *De Weddenschap*, of de voorleeswedstrijd voor brugklassers *Read2Me!* en de *Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs*.

Stichting Lezen heeft ook haar coördinerende taak de afgelopen jaren sterk benadrukt. Leesbevordering betreft vele partners, organisaties en beleidsterreinen. Een stimulerende omgeving thuis, op school, in de kinderopvang, een toegankelijk bibliotheekstelsel, stimulerende volwassenen die kinderen verder helpen in hun leesontwikkeling – dat alles bepaalt of een kind een lezer wordt. Stichting Lezen streeft ernaar lezen als structureel onderdeel van het dagelijks leven en beleid een plaats te geven.

In de afgelopen beleidsperiode is actief gewerkt aan de verbinding van taal-, lees- en leesbevorderingsbeleid. Lezen kan alleen floreren als er kan worden voortgebouwd op een goede basis van leesvaardigheid en aandacht voor taal en lezen. Hierover vond regelmatig inhoudelijk overleg plaats met diverse bij leesbevordering betrokken afdelingen van het ministerie van ocw. Daarnaast is nadrukkelijk samenwerking gezocht met andere organisaties op het gebied van taal en lezen. Dat resulteerde erin dat in december 2012 de Leescoalitie kon worden gelanceerd. In deze coalitie werken de landelijke organisaties op het gebied van leesbevordering en boekpromotie samen. De betrokken organisaties (Stichting Lezen, Stichting Lezen & Schrijven, het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (sIOB) en Stichting CPNB zullen zich gezamenlijk inspannen om zo veel mogelijk mensen de kans te geven een lezer te worden en zich als lezer blijvend te ontwikkelen. De directeur

van Stichting Lezen is voorzitter van de Leescoalitie. De eerste gezamenlijke activiteit is het Jaar van het Voorlezen 2013.

Als kenniscentrum heeft Stichting Lezen onderzoek naar lezen en leesgedrag gestimuleerd, geïnitieerd en geïnventariseerd. De kennisbank Leesmonitor.nu zorgt ervoor dat resultaten hun weg vinden naar het veld. Daarnaast heeft de opleiding van leerkrachten en pedagogisch medewerkers en onderwijs-assistenten steeds meer de aandacht. Het aanbieden van leesbevordering als vast onderdeel van het curriculum op mbo en pabo heeft prioriteit.

Met het leesbevorderingsprogramma *Kunst van Lezen* zijn goede resultaten geboekt. Inmiddels heeft *BoekStart* een bijna landelijke dekking: 92% van de basisbibliotheken doet mee. Zij bereiken ruim 40% van de aangeschreven ouders van pasgeboren baby's. Op ruim 300 basisscholen zijn bibliotheken direct aanwezig om met een aantrekkelijk gepresenteerde actuele collectie leerlingen uit te dagen meer te lezen. De resultaten hiervan worden gemonitord. Er is veel aandacht besteed aan de scholing van bibliothecarissen en leescoördinatoren en leraren in opleiding. Wetende dat 14,3% van de 15-jarigen laaggeletterd is en dat het merendeel van deze jongeren op het vmbo zit, heeft lezen en leesbevordering op het vmbo en mbo binnen het reguliere beleid zowel wat betreft onderzoek als deskundigheidsbevordering en projecten de laatste jaren extra aandacht gehad. Dit zal in 2013 via *Kunst van Lezen* concreet worden voortgezet binnen het programma de Bibliotheek *op school* vo.

Het integrale denken, de toenemende structurele aandacht voor leesbevordering en de bereidheid tot samenwerking, bieden goede kansen voor versterking van de leescultuur in de beleidsperiode 2013–2016 en verder.

Stichting Lezen voert haar werkzaamheden uit in samenwerking en afstemming met vele partners op landelijk, provinciaal en lokaal niveau: overheden, koepelorganisaties, onderzoeksinstituten en opleidingen, kinderopvangorganisaties, bibliotheekorganisaties, scholen, onderwijsondersteunende organisaties, boekenvak en culturele instellingen.

ActiZ • ABC Onderwijsadviseurs • Afûk • Anne Frank Stichting • APS • Beroepsvereniging Mediathecarissen Onderwijs • Bibliotheek.nl • Bibliotheek Den Haag • Bibliotheek Rotterdam • Bibliotheek Utrecht • Boek.be • CED-groep • Cedin • CINOP • CJP • Coproductie BV • CPNB • CPS • Cultura24 • DBNL • De Boekenberg • DUO Market Research • Eburon • ECI • Entoen.nu • ETOC • Europees platform voor leesbevordering EU READ • Expertis • Expertisecentrum Nederlands • EYE Film Instituut Nederland • Fryske Akademie • GAU • GEU • Het Literatuurhuis • Hogeschool van Amsterdam • IBBY Nederland • IGEL • IPO • ITTA • KBb • Kinderboekenmuseum • KLIK Onderwijsondersteuning • KPC • KVB • Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst • Leesplein • Letterkundig Museum • Literair Productiehuis Wintertuin • Literatuurplein • LUG • Mediawijzer.net • Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap • Ministerie van OCW • MO Groep • National Booktrust • Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek • Nederlands Letterenfonds • Nederlandse Taalunie • Nieuws in de Klas • NTR • OBA • Oberon • Omrop Fryslân • Ouders & co • Pabo's • Passionate Bulkboek • Poetry International • Poëzieclub • Poëziepaleis • PO Raad • Provinciale Service Organisaties • Raad voor Cultuur • ROC Midden Nederland • Rijksuniversiteit Groningen • Sardes • School der Poëzie • Scholieren.com • Sectorinstituut Openbare Bibliotheken • SKON • SNS REAAL Fonds • SodaProducties • Stichting De School-schrijver • Stichting Dichter Draagt Voor • Stichting Dioraphte • Stichting Het Schoolvak Nederlands • Stichting Kinderopvangfonds • Stichting Kinderpostzegels • Stichting Leerplan Ontwikkeling • Stichting

Lezen & Schrijven • Stichting Lezen Vlaanderen • Stichting Poem Express • Stichting Samenwerkende PSO's • Stichting Schrijvers School Samenleving • Stichting Taalvorming • Stichting Wetenschapsoriëntatie • Stiftung Lesen • Taalsintrum Frysk • Tilburg University • Tresoar • Turing Foundation • Uitgeverij Zwijsen • Uitgeverij Malmberg • Uitgeverij SWP • Universiteit Leiden • Universiteit Utrecht • Universiteit van Amsterdam • Vakcommunity Nederlands / Digischool • Vereniging OSVO • Villanella • VNG • VOB • VO Raad • Voordekunst • VoorleesExpress • Vrije Universiteit Amsterdam • Why I Love This Book • Young Crowds BV

Stichting Lezen bevordert het lezen in het Nederlands en het Fries. Daarom zijn er al jaren nauwe contacten met de belangrijkste professionele organisaties in Friesland die een bijdrage leveren aan de verbetering van het leesklimaat in deze tweetalige provincie. Het Platform Lêsbefoarding Fryslân (PLF), waarin organisaties als Tresoar, Bibliotheekservice Fryslân, Cedîn, Afûk, It Fryske Boek, Partoer cmo, de Fryske Akademie, Omrop Fryslân en Stichting Lezen zitting hebben, is daarbij het centrale schakelpunt. Het PLF komt vier maal per jaar bijeen. In 2012 heeft een evaluatie van het platform plaatsgevonden en zijn er beleidsvoornemens voor de komende jaren geformuleerd. Ook is er afstemming geweest met de provincie.

Eu Read

Het Europees Platform Leesbevordering Eu Read, waarvan Stichting Lezen deel uitmaakt, kwam in 2012 twee keer bij elkaar. Viv Bird, directeur van de National Booktrust in Groot-Brittannië, vervult sinds 2009 het voorzitterschap van Eu Read. Tijdens de eerste bijeenkomst in Antwerpen vond een evaluatie van het platform plaats. Naast het elkaar informeren over belangrijke ontwikkelingen en projecten willen de EU Readleden meer gezamenlijk optrekken. Dit heeft geresulteerd in het Europees Jaar van het Voorlezen dat de partners van EU Read gezamenlijk zullen uitvoeren: 2013 Reading Aloud, Reading Together. Onder deze paraplu zullen alle deelnemers het belang van voorlezen onder de aandacht brengen. De tweede EU Readbijeenkomst werd in oktober 2012 georganiseerd door Stiftung Lesen Duitsland. Het thema digitalisering stond centraal.

Jaar van het Voorlezen

In 2012 zijn de voorbereidingen gestart voor het *Jaar van het Voorlezen*. Op initiatief van Stichting Lezen is 2013 door de Leescoalitie uitgeroepen tot het Jaar van het Voorlezen, om voorlezen als basis voor de leesontwikkeling meer onder de aandacht te brengen en voorlezen te stimuleren. Ook zullen diverse (voor)leesinitiatieven in 2013 een jubileum vieren: *De Nationale Voorleeswedstrijd* twintig jaar, *BoekStart* vijf jaar en *De Nationale Voorleesdagen* tien jaar, en bestaat Stichting Lezen in 2013 vijftientig jaar.

de Leescoalitie

Leescoalitie

Stichting Lezen, Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) en Stichting Lezen & Schrijven bundelen de komende jaren hun kracht en in de Leescoalitie. De landelijke spelers op het gebied van leesbevordering werken hierin samen om zoveel mogelijk mensen aan te zetten tot lezen en voorlezen. Onder het motto 'Wij gaan (voor)lezen', werd tijdens de Bibliotheektwoedaagse het startsein voor de Leescoalitie gegeven. Tijdens deze bijeenkomst riep de nieuw opgerichte Leescoalitie 2013 uit tot het Jaar van het Voorlezen.

ACTIVITEITEN

Evenals voorgaande jaren werden in 2012 tal van activiteiten op het gebied van leesbevordering en literatuureducatie gestimuleerd. Extra aandacht is uitgegaan naar het kenniscentrum, deskundigheidsbevordering van professionals en structurele inbedding van leesbevordering in de instellingen. Hier volgt een overzicht met keuze uit de vele activiteiten.

VOOR- EN VROEGSCHOOISE PERIODE
0-6 JAAR

Voor de doelgroep voor- en vroegschool is *De Nationale Voorleesdagen* een belangrijk project waaraan vele honderden kinderdagverblijven, basisscholen en bibliotheken deelnemen.

BoekStart

Het leesbevorderingsprogramma *BoekStart* heeft de afgelopen vier jaar een enorme impuls gegeven aan de leesbevordering in de voorschoolse periode. In 2012 is *BoekStart* gerealiseerd in bijna alle bibliotheken in Nederland: 149 basisbibliotheken met 809 vestigingen (92%). Verder zijn 38 basisbibliotheken gestart met *BoekStart in de kinderopvang*. Via de bibliotheken werden in het afgelopen jaar 172 peuterspeelzalen/kinderdagverblijven aangesloten.

Om *BoekStart* goed te laten beklijven binnen de bibliotheekorganisatie en de lokale infrastructuur zijn er verschillende documenten en brochures ontwikkeld. Ook is *BoekStart* erg actief op sociale media en bereikt de aantrekkelijke nieuwe oudersite veel ouders en professionals.

Training voorleescoördinator

De training voorleescoördinator leidt pedagogisch medewerkers op tot voorleescoördinator. Met een voorleescoördinator op het kinderdagverblijf/peuterspeelzaal of de voorschool is het voorleesbeleid goed geborgd. In 2012 zijn ruim 35 medewerkers van bibliotheekorganisaties opgeleid tot trainer, wat het totaal brengt op ongeveer 200.

De Nationale Voorleeswedstrijd

In 2012 werd *De Nationale Voorleeswedstrijd* voor de negentiende keer georganiseerd, in samenwerking met de bibliotheken en PSO's. Het deelnemersaantal ligt stabiel hoog: ruim 3.000 scholen en meer dan 80.000 kinderen (deelnemers en luisteraars) deden mee. Roan Pronk uit Voorburg won op 23 mei 2012 de feestelijke finale. In het kader van het jubileumjaar, 2013, zijn er in 2012 naar alle basisscholen in Nederland aanmeldpakketten voor de editie 2013 gestuurd. Stichting Lezen rekent voor het schooljaar 2012–2013 op een recordaantal deelnemers.

Bouwstenen voor leesbevordering

CINOP is in 2012 gestart met een vervolgproject *Bouwstenen voor leesbevordering* in opdracht van het Steunpunt Taal en Rekenen mbo. Stichting Lezen neemt deel aan de stuurgroep en is nauw betrokken bij het project. Stichting Lezen heeft een financiële bijdrage gegeven voor landelijke promotionele activiteiten. In 2012 is er veel aandacht besteed aan het stimuleren van structurele samenwerking tussen bibliotheek en basisschool.

De Bibliotheek *op school*

In 2012 is in het kader van de Bibliotheek *op school* een aantal tools voor leerkrachten en bibliotheekmedewerkers ontwikkeld die kunnen worden ingezet voor een structurele aanpak van leesbevordering. Het betreft drie brochures met een praktische beschrijving voor het realiseren van vrij lezen, voorlezen, praten over boeken, ouderbetrokkenheid. Ter illustratie van de uitgangspunten is een film over vrij lezen gemaakt en zijn er in 2013 nog twee korte films gepland over ‘praten over boeken’ en ‘boekintrodactie’.

Leesplan.nl

In 2012 is besloten ‘mijn leesplan’ ook bruikbaar te maken voor deelnemers aan de Bibliotheek *op school*. In 2012 zijn meer dan 700 leesplannen geschreven door leerkrachten en leescoördinatoren in het primair onderwijs. Leesplan.nl is onderdeel van de opleiding tot (voor)leescoördinator.

Scholing Open Boek

In 2012 is het totaal aantal opgeleide trainers van de cursus *Open Boek* gestegen naar ruim negentig. Dit betekent dat in heel Nederland bibliotheekorganisaties deze cursus tot leescoördinator aanbieden aan het basisonderwijs. Ook binnen *Kunst van Lezen* is deze cursus geïntegreerd. In 2012 vonden enkele nascholingsdagen voor trainers plaats.

**VOORTGEZET ONDERWIJS
12-18 JAAR**

Voor de doelgroep voortgezet onderwijs bestaat een aantal jaarlijks doorlopende landelijke leesbevorderingsprojecten.

Jonge Jury

Op 11 april 2012 werd met de Dag van de Jonge Jury *de Jonge Jury* 2011–2012 afgesloten. Bijna 1.300 Jonge Juryleden waren aanwezig in het Circustheater in Scheveningen. Zo'n 7.000 leerlingen uit klas 1 t/m 3 van het voortgezet onderwijs gaven hun stem voor de allermooiste boeken uit het jaar 2010. De winnaar van de Jonge Jury 2012 was Mel Wallis de Vries met het boek *Vals*. Het doel van *de Jonge Jury* is het stimuleren van jongeren om te gaan lezen en om zich over de gelezen

boeken een mening te vormen. De leescampagne komt tot stand met medewerking van het onderwijs, de bibliotheken en boekhandels en wordt in opdracht van Stichting Lezen georganiseerd door Passionate Bulkboek.

De Inktaap

Ruim 2.000 jongeren in Nederland, Vlaanderen, Curaçao en Suriname jureerden in 2012 voor *De Inktaap*. Zij lazen de drie nominaties: de winnaars van de drie grote landelijke literaire prijzen (Ako, Libris en Gouden Uil), discussieerden in klein en groter verband en velen kwamen naar de slotdag in Rotterdam. De jongeren kozen *De maagd Marino* van Yves Petry als winnaar.

In 2012 vond de *Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs*, waartoe Stichting Lezen samen met het Nederlands Letterenfonds het initiatief genomen heeft, voor de derde keer een aandachtig publiek van lezers en pers. Vanaf 2013 is de organisatie overgenomen door Stichting CPNB.

In 2012 is uitbreiding van de succesvolle voorleeswedstrijd voor brugklassers *ReadzMe!* naar meerdere provincies gerealiseerd en ging voor de tweede keer het leesbevorderingsproject *De Weddenschap* van start. Drie bekende Nederlanders, actrice Fatma Genç, presentator Ajouad El Miloudi en motorcoureur Jasper Iwema dagen vmbo-leerlingen uit om in zes maanden

tijd drie boeken te lezen. Ultimo 2012 deden zo'n 3000 leerlingen aan *De Weddenschap* mee.

Met *Boekenweek Live!* en *Nederland Leest Live!* worden leerlingen uit het voortgezet onderwijs betrokken bij de gelijknamige landelijke campagnes.

Dichter Draagt Voor

Samen met scheidend Dichter des vaderlands Ramsey Nasr heeft Stichting Lezen het initiatief genomen een aantal poëzieclips te maken. Gefinancierd door Stichting Lezen werden in opdracht van de Stichting Dichter Draagt Voor drie pilotfilms opgenomen die konden worden ingezet voor de fondsenwerving. Ook werd op verzoek van Stichting Lezen een extra clip opgenomen voor de website Voordekunst.nl, waarmee voor het eerst crowd funding werd geïntroduceerd bij een Stichting Lezen project.

Met de crowd funding werd meer dan € 11.000,- geworven. Onder de particuliere donateurs bevonden zich meerdere docenten Nederlands, die op Voordekunst.nl al blijk gaven van hun enthousiasme, dat zich vooral richtte op het inzetten van de poëzieclips in de lessen Nederlands. Ook navraag in de vakcommunity Nederlands, toen de films en website eenmaal gelanceerd waren, leidde tot enthousiaste reacties. In 2012 is *Dichter Draagt Voor* opgezet, in januari 2013 werden films en website gelanceerd. De films zijn te zien op dichterdraagtvoor.nl.

Op de *Dag van het literatuuronderwijs* zette Stichting Lezen een speciaal studentenprogramma neer, dat docenten in opleiding tegen een sterk gereduceerd tarief konden bezoeken. 361 docenten en 32 docenten in opleiding volgden lezingen en workshops van Theo Witte, Ramsey Nasr en Aidan Chambers.

De *Middag van het Kinderboek*, een initiatief van Ted van Lieshout en de OBA, had op initiatief van Stichting Lezen in 2012 het thema: *Schrijver zoekt lezer/Lezer zoekt schrijver*. Onder anderen waren Herman Pleij en Chris Meade te gast. Zij spraken over de (on)mogelijkheid van het publiekgericht schrijven en over kinderboekenapps.

De middag werd afgesloten met de uitreiking van de Gouden Lijst, de prijs voor literatuur in de leeftijdscategorie van 12 tot 15 jaar. Martha Heesen mocht de prijs in ontvangst nemen voor haar boek *Bajaar*, Andy Mulligan voor zijn boek *Trash*.

Studenten en docenten van de lerarenopleiding voor het primair onderwijs vormen een belangrijke doelgroep voor Stichting Lezen. De studenten zijn immers de leerkrachten van de toekomst.

Minor Open Boek voor pabo's

Het succes van de cursus leescoördinator *Open Boek* voor leerkrachten in het basisonderwijs was aanleiding voor Stichting Lezen een pabo-variant te laten ontwikkelen. Belangstellende studenten kunnen dit lespakket volgen als minor. Wie de minor met succes afrondt, krijgt het certificaat 'leescoördinator pabo-variant'. Voor de zomer van 2013 moet de minor in concept klaar zijn.

Adviesgroep-pabo

In april 2011 is de adviesgroep-pabo opgestart. Dit platform bestaat uit een tiental pabo-docenten van verschillende pabo's in Nederland. Met deze groep deskundigen voert Stichting Lezen overleg over het vak jeugdliteratuur op de pabo.

De Pabo Voorleeswedstrijd

In navolging van *De Nationale Voorleeswedstrijd* voor het basisonderwijs is er in 2011–2012 voor de tweede keer op rij een voorleeswedstrijd voor pabo's georganiseerd. Aan de voorleeswedstrijd konden pabo-studenten uit alle leerjaren meedoen. Boeken uit de cultuurhistorische canon stonden centraal. Bijna dertig pabo's (van de totaal 48 scholen) uit 10 provincies namen deel aan de wedstrijd. Scholen organiseerden zelf hun wedstrijd, deels met ondersteuning vanuit Provinciale Serviceorganisaties. Jip Boxma van de Haarlemse vestiging van Hogeschool Inholland werd uitgeroepen tot best voorlezende pabo-student van Nederland. De wedstrijd is onderdeel van *Kunst van Lezen* en komt tot stand in samenspraak met entoen.nu en het SIOB. Stichting Lezen heeft de coördinatie. *De Pabo Voorleeswedstrijd* wordt in 2012–2013 gecontinueerd met als thema *Kleurrijk Nederland*.

FRIESLAND

Mede met financiële steun van Stichting Lezen heeft de Afûk het *Kanonboek foar bern* kunnen uitgeven. Dit boek geeft een overzicht van de Friese canon voor jongeren. GfK/ Intomart heeft in overleg met het PLF en in opdracht van Stichting Lezen een peiling uitgevoerd naar het Friese leesgedrag. Resultaten en mogelijke consequenties zullen in 2013 besproken worden.

KUNST VAN LEZEN

Het *Actieplan Kunst van Lezen 2012–2015* sluit aan bij het *Actieplan Laaggeletterdheid* dat op dezelfde periode betrekking heeft. Binnen *Kunst van Lezen* werken Stichting Lezen en het SIOB nauw samen en wordt gebruik gemaakt van de aanwezige expertise bij het SIOB en Stichting Lezen en van externe partners. Bij de uitvoering is een belangrijke coördinerende rol weggelegd voor de Provinciale Service Organisaties. Stichting Lezen is penvoerder van het programma.

Kunst van Lezen kende in 2012 de volgende programmalijnen:

• **BoekStart**

Inmiddels heeft *BoekStart* een bijna landelijke dekking. In 2012 bereikte *BoekStart* 92% van de basisbibliotheken in Nederland, die ruim 40.000 nieuwe babyleden mochten verwelkomen. *BoekStart in de kinderopvang* wordt in steeds meer kinderdagverblijven en peuterspeelzalen uitgevoerd. Scholing van voorleescoördinatoren en aandacht voor een aantrekkelijk gepresenteerde collectie staan centraal.

• **De Bibliotheek op school**

Op ruim 300 basisscholen zijn in 2012 bibliotheken aanwezig om met een aantrekkelijk gepresenteerde actuele collectie leerlingen uit te dagen zelf meer met plezier te lezen en zo taalachterstanden te verkleinen. Er is veel aandacht besteed aan de scholing van bibliothecarissen en leescoördinatoren. Om de resultaten van de *Bibliotheek op school* beter in beeld te krijgen is in 2012 een monitor ingesteld die onder meer leesmotivatie, lees- en leengedrag van leerlingen meet. Binnen de *Bibliotheek op school* wordt de cultuurhistorische canon ontsloten via de website www.entoen.nu. Op deze website staan meer dan 400 jeugdboeken-titels en meer dan 1.000 15+ titels die de vensters verdienen. In 2012 zijn ook de *Pabo Voorleeswedstrijd* en *Read2Me!* ondersteund.

• **Leesbevorderingsnetwerken**

Deze stellen bibliotheken in staat om een toonaangevende rol te spelen in het gemeentelijk beleid rond leesbevordering. In 2012 is een campagne gestart waarin individuele bibliotheken worden begeleid in het opzetten van netwerken in een lokale en bovenlokale omgeving om projecten op het terrein van educatie, zoals *BoekStart* en de *Bibliotheek op school* een stevige en structurele plek te geven.

Stichting Lezen bevordert de samenhang in het onderzoek naar leesbevordering en literatuureducatie. Dat gebeurt door in te zetten op afstemming en prioritering van onderzoeksvragen, door samenwerking met en tussen onderzoeksinstellingen te bevorderen, door promotieonderzoek te stimuleren en door kleinschalig onderzoek te ondersteunen. Daarnaast stelt Stichting Lezen zich ten doel resultaten van onderzoek bekend te maken bij relevante doelgroepen. Ook is er oog voor meer toegepaste vormen van onderzoek, bijvoorbeeld in het kader van marketing en communicatie.

In opdracht van Stichting Lezen bekleedt prof. dr. D.H. Schram sinds 1998 de bijzondere leerstoel Leesgedrag aan de VU.

De onderzoeksactiviteiten van Dick Schram en de scripties en promoties die hij begeleidt, leveren belangrijke informatie voor het werk van Stichting Lezen. Zo is bijvoorbeeld een NWO-aanvraag voor een onderzoeksproject naar digitaal lezen in voorbereiding.

Ook op andere manieren geeft Dick Schram bekendheid en inhoud aan het werk van Stichting Lezen. Hij heeft verschillende presentaties gegeven op congressen en was betrokken bij de totstandkoming van expertmeetings en congressen.

VERTALEN EN VERSPREIDEN ONDERZOEKSRESULTATEN

Onderzoeksresultaten zijn vertaald naar de praktijk, zodat professionals daar hun voordeel mee kunnen doen bij leesbevordering. Ook Stichting Lezen zelf heeft de onderzoeksresultaten gebruikt: ze krijgen vorm in de succesfactoren en randvoorwaarden voor leesbevordering van het beleidsplan 2013–2016. Onderzoeksresultaten zijn voor een breder publiek beschikbaar op de website leesmonitor.nu, maar ook via publicaties, brochures, congressen en andere bijeenkomsten.

Onderzoekspublicaties in de Stichting Lezen-reeks

De Schoolschrijver

Onderzoeksverslag van Cubiss over de effecten van het project De Schoolschrijver.

Onderzoekspublicaties in de Eburon-reeks

Over ouders en leesopvoeding (Eburon-reeks)

Publieksvriendelijke versie van het proefschrift *Parents and the media. Causes and consequences of parental media socialization* van Natascha Notten. Effecten van ouderlijke leesbegeleiding staan in deze publicatie centraal.

Kwestie van lezen

In 2012 is een nieuwe reeks uitgaven voorbereid, waarin onderzoeksresultaten toegankelijk worden gepresenteerd voor intermediairs als leerkrachten en bibliothecarissen. De eerste brochures over vrij lezen, voorlezen en praten over boeken voor het basisonderwijs zijn in januari 2013 op de NOT gepresenteerd.

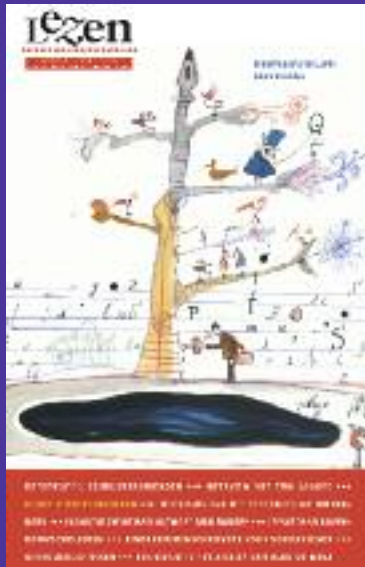
Kinderboekengids

Stichting Lezen geeft via de *Kinderboekengids*, uitgegeven door CPNB, bekendheid aan twee belangrijke activiteiten rond kinderboeken: *De Nationale Voorleesdagen* en *De Nationale Voorleeswedstrijd*. De *Kinderboekengids* is in 2012 in een oplage van 80.000 verzonden naar alle basisscholen en kinderdagverblijven in Nederland.

Lezen in de klas

Voor het voortgezet onderwijs is de brochure *Lezen in de klas* samengesteld. Hierin zijn alle landelijke leesbevorderingsprojecten van culturele instellingen en van Stichting Lezen voor het voortgezet onderwijs op een rij gezet. Doel van de brochure is docenten te informeren en hen te bewegen om deel te nemen. De totale oplage bedroeg 5.000. Alle secties Nederlands ontvingen de brochure.

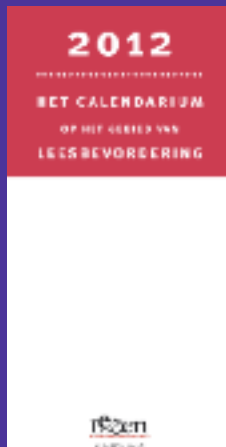
Tijdschrift Lezen

Het tijdschrift *Lezen* heeft inmiddels een vaste plek verworven bij de doelgroep. De oplage in 2012 bedroeg 16.500. In *Lezen* komt de doorgaande leeslijn tot uitdrukking door voor alle leeftijdsgroepen en onderwijsniveaus aandacht te besteden aan literatuureducatie en leesbevordering. Daarnaast laat het blad lezers kennismaken met de rijke en gevarieerde wereld van de literatuur.

Ipsos Synovate heeft in opdracht van Stichting Lezen in 2012 onderzocht hoe de ontvangers het tijdschrift lezen en waarderen en in hoeverre het tijdschrift aansluit bij hun behoeften. De lezers, zo blijkt uit het onderzoek, zijn overwegend positief, zowel over de opmaak en de inhoud als over de afzonderlijke rubrieken. Het tijdschrift *Lezen* is interessant, nuttig en toegankelijk. Het krijgt gemiddeld een acht als rapportcijfer. Maar het onderzoek laat ook zien dat er nog ruimte is voor verbetering. Meer concrete voorbeelden en lessuggesties kunnen de aansluiting bij de dagelijkse praktijk vergroten. Dit geldt in het bijzonder voor het jongere deel van de doelgroep.

Nieuwsbrief

In 2012 zijn zes reguliere digitale nieuwsbrieven verstuurd, alsmede een aantal extra nieuwsbrieven rond evenementen als het Jaar van het Voorlezen en Lezen Centraal. Verder zijn er diverse persberichten verstuurd.

Calendarium

Jaarlijks stelt Stichting Lezen het *Calendarium* samen: een overzicht van activiteiten, prijzen, symposia, materialen, websites en andere initiatieven op het gebied van leesbevordering. Het *Calendarium* is gratis en wordt verspreid onder scholen, gemeenten, bibliotheken, boekhandels en andere organisaties die zich bezighouden met leesbevordering. De totale oplage in 2012 bedroeg 15.550.

Digitalisering, website en sociale media

Begin 2012 volgden alle werknemers van Stichting Lezen de cursus *23 dingen*. Deze in de bibliotheekwereld populaire training maakt alle deelnemers vaardige gebruikers van menige digitale toepassing. Zo worden vergaderstukken inmiddels digitaal verspreid en verwerkt. Ook presenteerde Stichting Lezen zichzelf voor het eerst op sociale media.

In 2012 werd de website van Stichting Lezen door ruim 46.000 mensen bezocht. De website wordt vernieuwd. Medio 2013 gaat de nieuwe site, *Lezen.nl*, online.

Met de nieuwe website wordt ook online branding van Stichting Lezen belangrijker. Een groot deel van de doelgroep is actief op sociale media. Dat is mogelijk een laagdrempelige manier om met hen in contact te komen. Voor de inzet van sociale media is een strategisch plan gemaakt, waarbij de ervaring meegenomen die is opgedaan bij eerdere inzet van sociale media voor projecten als *Kunst van Lezen*, *BoekStart* en de *Leesmonitor*.

Sinds eind 2012 is Stichting Lezen op bescheiden schaal actief op sociale media. Er worden updates op de eigen Facebookpagina gepost en tweets verzonden. Hoewel het bereik nog niet groot is, betekent aanwezigheid op sociale media een belangrijke versterking van de communicatie.

Stichting Lezen publiceert al sinds april 2010 haar brochures en vele andere publicaties via de digitale publicatietool Issuu op de website lezen.nl. Sinds half augustus 2012 namen 15.789 bezoekers kennis van onze publicaties. 1.281 keer werd een publicatie op deze wijze gelezen. Ervan uitgaande dat deze maanden representatief zijn, betekent dit dat Stichting Lezen ook langs deze weg een aanzienlijk aantal professionals en geïnteresseerden weet te bereiken.

Leesmonitor

De website Leesmonitor.nu vertaalt actuele onderzoeksresultaten over lezen, leesbevordering en literatuureducatie voor een breed publiek, door ze bondig en toegankelijk te beschrijven.

In 2012 biedt de site nieuwe gegevens over het leesgedrag in Nederland, leesbevorderingsprojecten van Stichting Lezen en internationaal leesvaardigheidsonderzoek. Ook zijn de pagina's over het effect van voorlezen, ouderlijke leesopvoeding en effecten van digitale kinderboeken op de taal- en leesvaardigheid uitgebreid. De website trok over het hele jaar 22.212 bezoekers, waarvan 15.182 unieke bezoekers. Het Twitter-account had eind december 743 volgers.

Op het wetenschappelijk congres *De aarzelende lezer* (november 2012) is een speciale tijdschrifteditie verschenen van de Leesmonitor, *Leesmonitor.nu, het Magazine*, in een oplage van 6.000 exemplaren.

Leesplan

De website www.leesplan.nl is een praktisch hulpmiddel voor professionals in de kinderopvang, het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het bibliotheekwerk voor het samenstellen van een (voor)leesplan. In 2012 heeft er een update van de projectenbank plaatsgevonden en is het gedeelte ‘mijn leesplan’ opgesplitst voor de verschillende doelgroepen. Het basisonderwijs, de kinderopvang en het voortgezet onderwijs hebben nu een aparte ‘ingang’ en schrijven een sectorspecifiek leesplan. Waar in eerste instantie vooral leescoördinatoren de website gebruikten voor het samenstellen van hun leesplan, maken ook steeds meer voorleescoördinatoren gebruik van deze mogelijkheid. Leesplan is sinds 2012 onlosmakelijk onderdeel van de Bibliotheek *op school*.

Stichting Lezen in de pers

De grote evenementen van Stichting Lezen krijgen ieder jaar veel publiciteit. Zowel *De Nationale Voorleesdagen* (met het Voorleesontbijt als startmoment) als *De Nationale Voorleeswedstrijd* worden door de dagbladen, radio en tv opgepikt. Ook *De Weddenschap* trok veel aandacht, eveneens vaak van lokale en regionale pers. Met koppen als: ‘Motorcoureur tekent boekenleescontract’ (Jasper Iwema in Roden) en ‘Actrice begint aan leesweddenschap’ (Fatma Genç in Katwijk) laten ze precies zien hoe het project succesvol kan zijn.

Ook de vakpers besteedt geregeld aandacht aan het werk van Stichting Lezen, over de visie van Stichting Lezen bijvoorbeeld, zoals in *Bibliotheekblad* of over projecten als *BoekStart* of *Dichter draagt voor*. Verder weet de pers Stichting Lezen gemakkelijk te vinden met verzoeken om informatie of met vragen, bijvoorbeeld naar aanleiding van de Leesmonitor.

Leerlingen van het Andreas College in Katwijk beginnen samen met actrice aan leeuweddenschap 'Door De Weddenschap pak ik weer een boek'

Julius Huisman 21-09-2010

Levenswijze voor een beter begin Een goede start met voorlezen

De Nederlandse Vereniging van Kinderboekverspreiders (NKKV) heeft een nieuwe brochure uitgegeven met de titel 'Een goede start met voorlezen'. De brochure is bedoeld voor ouders en verzorgers van jonge kinderen. Het bevat informatie over het belang van voorlezen voor de taalontwikkeling van kinderen en biedt praktische tips voor het voorlezen van boeken.

Waarom voorlezen?
Voorlezen is een belangrijke manier om kinderen te helpen bij het ontwikkelen van hun taalvaardigheden. Het helpt hen om woorden te leren en hun begrip van de wereld te verbreden. Bovendien versterkt het de banden tussen ouders en kinderen.

Wat zijn de voordelen van voorlezen?
Voorlezen helpt kinderen om hun woordenschat te vergroten, hun concentratie te verbeteren en hun interesse in lezen te wekken. Het is ook een geweldige manier om samen te genieten van verhalen.

Leesteken

A photograph of a man in a library setting, possibly a staff member or volunteer, interacting with a child. The man is wearing a dark shirt and is looking towards the child. The background shows bookshelves and a library environment.

Vrouwen en kinderen eerst in bieb

A photograph of a mobile library cart filled with books. The cart has several shelves and is parked on a paved surface. There are colorful containers next to the cart. The cart is used to provide library services to people in remote areas.

Kognitiv-Didaktik

Lernaktivität Lernaktivität

www.gesellschaft.ch
Kognitiv-Didaktik
Lernaktivität

Kennisbijeenkomst digitaal lezen

In januari 2012 organiseerde Stichting Lezen in de bibliotheek van het Letterenhuis een kennisbijeenkomst over leesbevordering in het licht van digitalisering. Centraal stond de vraag hoe

digitalisering de leesbevordering, en daarmee het beleid van Stichting Lezen, beïnvloedt.

De bijeenkomst werd bezocht door 60 professionals en wetenschappers op het gebied van digitalisering en leesbevordering. Sprekers waren onder meer Sidney Vollmer, Wiebe de Jager, Adriaan van der Weel en Peter Nikken.

De kennisbijeenkomst resulteerde in twee concrete voornemens. In de eerste plaats het stimuleren en initiëren van onderzoek naar de lees- en interpretatieprocessen van verhalen en gedichten op verschillende digitale dragers, ook in vergelijking met het gedrukte boek. Daarnaast hebben digitale kinderboeken prioriteit. Op dit terrein is al veel onderzoek gedaan, met name door de Universiteit Leiden. Stichting Lezen zal deze resultaten naar de praktijk vertalen.

Lezen Centraal

Het jaarlijkse symposium van Stichting Lezen, *Lezen Centraal*, was in 2012 gewijd aan Lezen in het vmbo. Het onderzoek Studie naar Achtergronden van Lees- en Schrijfontwikkeling bij Adolescenten (SALSA), een coproductie van de Universiteit Utrecht en de Universiteit van Amsterdam, stond daarbij centraal.

In de workshops was er voor de deelnemers gelegenheid om op tal van onderwerpen met experts in discussie te gaan over uiteenlopende onderwerpen, van de betekenis van leestoetsen tot *De Weddenschap*, dé leescampagne van het vmbo. *Lezen Centraal* vond plaats op 20 maart in de Reehorst in Ede en trok ruim 250 bezoekers.

Boek uit de band

Op 22 en 23 maart organiseerde de Hogeschool van Amsterdam (Kenniscentrum Create-IT) de conferentie *Boek uit de band* in de openbare bibliotheek van Amsterdam. Stichting Lezen heeft deze conferentie mede financieel mogelijk gemaakt. Verdere theorievorming in relatie tot digitaal schrijven, publiceren, vormgeven en distribueren en lezen in het digitale tijdperk stonden hierbij centraal.

Stichting Lezen Scriptieprijs

De Stichting Lezen Scriptieprijs is een initiatief van Stichting Lezen Vlaanderen en Stichting Lezen om onderzoek naar lezen en leesgedrag onder studenten te stimuleren. In 2011 is besloten deze prijs om het jaar uit te reiken. Voor de scriptieprijs 2011–2012 zijn in totaal 20 scripties ingezonden.

Winnaar van de scriptieprijs is Renée Moernaut geworden met haar scriptie *Van volksverheffing tot 'prelitteratuur'? De evolutie van De Standaard der Letteren tussen 1956 en 2011*. De prijs wordt voorjaar 2013 in Antwerpen uitgereikt op het door de Nederlandse en Vlaamse boekenbranche georganiseerde congres *De Staat van het Boek*.

Manuscripta

Op de traditionele start van het literaire seizoen, *Manuscripta*, heeft Stichting Lezen een voorschot genomen op het Jaar van het Voorlezen. Het publiek kon op zondag 2 september kennis maken met het logo van het Jaar van het Voorlezen en voor de camera zelf een stukje voorlezen. De vele tientallen filmpjes zijn op Youtube en www.jaarvanhetvoorlezen.nl gepubliceerd.

Wetenschappelijk congres

Op 8 november 2012 verwelkomde dagvoorzitter Mark Mieras in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam ruim 200 deelnemers op het tweejaarlijkse wetenschappelijke congres van Stichting Lezen. Centraal stond de vraag hoe kinderen die niet of nauwelijks lezen meer tot lezen te bewegen: De aarzelende lezer over de streep.

In zijn inleiding ging Mieras in op de betekenis van verhalen voor onze hersenen. Een tweede van de in totaal vier keynotes, door de Finse Sari Sulkunen, belichtte de achtergronden die onlangs in Europees verband zijn geformuleerd om laaggeletterdheid te bestrijden en geletterdheid te versterken. Het middagprogramma bood sessies over de thema's leessocialisatie, leesvaardigheid en leesbeleving.

Naar aanleiding van het congres zal medio 2013 een publicatie verschijnen.

In 2012 is onderzoek gestart naar lezen in de buitenschoolse opvang, de stand van zaken rond digitaal lezen, en naar de leesbelevingswereld van kinderen en jongeren. Verder werd in 2012 onderzoek gedaan naar voorlezen in de kinderopvang, naar het nut van ondersteunende technologie in AVI-boekjes en naar de resultaten van het project *De Schoolschrijver*. Met steun van het ministerie van ocw continueerde de Universiteit Leiden in 2012 het onderzoek naar de effecten van het leesbevorderingsprogramma *BoekStart*. Dezelfde universiteit is met steun van *Kunst van Lezen* ook gestart met een onderzoek naar de effecten van de Bibliotheek *op school*. Stichting Lezen heeft in 2012 als partner van de Stichting Marktonderzoek Boekenvak (SMB) deelgenomen aan vier onderzoeken, met als doel een actueel beeld te krijgen van het leesgedrag en het leesplezier van de bevolking. In speciale metingen stonden digitaal lezen en het leesgedrag van 7- tot 15-jarigen centraal.

In 2012 vond regelmatig overleg plaats tussen Stichting Lezen en onderzoekers verbonden aan diverse (Nederlandse) universiteiten. Er zijn mogelijkheden verkend om samen te werken in verschillende onderzoeksprojecten. Dit heeft geresulteerd in een aantal onderzoekaanvragen bij derden. Zo is er overleg geweest met de Universiteit van Utrecht voor een aanvraag voor een zwaartekrachtprogramma (afgewezen) en met Universiteit Leiden over de Cost-aanvraag 'E-Read: Evolution of reading in the age of digitisation' (lopend). De nwo-aanvraag '*Vereenvoudigen van literaire teksten*' (Universiteit Utrecht) bij de ronde Begrijpelijke Taal is afgewezen. De aanvraag *Next level of narrative* (Huygens ING) is ingediend bij de subsidieronde voor Creatieve Industrie (lopend).

Afgeronde onderzoeken in 2012

Voorlezen in de kinderopvang

In 2012 heeft TNS NIPO in opdracht van Stichting Lezen onderzoek gedaan naar het voorlezen in de kinderopvang. Dit onderzoek is een follow-up van de onderzoeken uit 2004 en 2008.

Doel van het onderzoek was actuele informatie te vergaren over beleid en praktijk van voorlezen in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die meedoen met *BoekStart in de kinderopvang*. De resultaten van het onderzoek zijn tijdens *De Nationale Voorleesdagen 2013* bekendgemaakt.

HTNO vo 2011

Het literatuuronderzoek naar publicaties over het Taalvak Nederlands loopt al verschillende jaren en is een samenwerkingsverband tussen de Nederlandse Taalunie, de Universiteit van Amsterdam (UvA) en Stichting Lezen. In 2012 zijn voor HTNO vo 2011 in totaal dertig publicaties beschreven, waarvan tien beschrijvingen van onderzoek naar literatuuronderwijs en drie van onderzoek naar leesonderwijs.

Lezen in Friesland

In overleg met het Platfoarm Lêsbefoarderding Fryslân en in opdracht van Stichting Lezen heeft Intomart/GfK onderzoek gedaan naar het koop- lees- en leengedrag in Friesland. Het onderzoek leverde actuele informatie over de stand van zaken met betrekking tot het lezen in de Friese taal. Een vragenlijst is voorgelegd aan een online panel. In totaal hebben 500 respondenten aan het onderzoek meegewerkt.

Schoolschrijver

Het onderzoek naar het effect van het project *De Schoolschrijver* is in 2012 afgerond. In opdracht van Stichting Lezen heeft Cubiss onderzoek gedaan naar het effect van het project *De Schoolschrijver* op het leesgedrag van de leerlingen, op de visie van de leerkrachten en op het leesbevorderingsbeleid in de school als geheel.

Het nut van ondersteunende technologie in AVI-boekjes

Stichting Lezen heeft financieel bijgedragen aan de ontwikkeling van elektronische AVI-boeken voor beginnende lezers met aanvullende informatiebronnen. Prof. dr. A.G. Bus (Universiteit Leiden) heeft onderzoek gedaan naar de effecten van ondersteunende technologie bij boekjes voor beginnende lezers. De resultaten van haar onderzoek zullen in 2013 worden verspreid.

Stichting Lezen functioneerde in 2012 conform de principes van de Code Cultural Governance. Het bestuur is in 2012 vier maal in reguliere bestuursvergadering bij elkaar geweest. Alle voor de continuïteit van het werk van Stichting Lezen belangrijke ontwikkelingen en stukken zijn in deze vergaderingen besproken. Daarnaast vond op diverse punten bilateraal overleg plaats. Belangrijke items waren onder andere de aanvraag culturele basisinfrastructuur 2013–2016, het advies van de Raad voor Cultuur, het Jaar van het Voorlezen en een eventuele aanstelling van een tweede bijzonder hoogleraar. In verband met het aflopen van haar termijn nam mevrouw De Feijter in de novembervergadering afscheid van het bestuur.

Samenstelling van het bestuur per 31 december 2012

Eddy Schuyer, *voormalig voorzitter van de Raad van Bestuur ziekenhuis Delta, voorzitter (benoemd 1-10-2006, herbenoemd 1-10-2010, aftreden 1-10-2014).*

Cor Nagtegaal, *adviseur namens XLane BV, penningmeester (benoemd 20-6-2007, herbenoemd 20-6-2011, aftreden 20-6-2015).*

Anja de Feijter, *hoogleraar Moderne Letterkunde Radboud Universiteit, secretaris (benoemd 1-1-2005, herbenoemd 1-1-2009, afgetreden 31-12-2012).*

Titus Al, *senior adviseur onderwijs bij Bestuur en Management Consultant (BMC) (benoemd 1-6-2006, herbenoemd 1-6-2010, aftreden 1-6-2014).*

Paulien Loerts, *algemeen directeur Singel Uitgevers (benoemd 17-9-2008, herbenoemd 17-9-2012, aftreden 17-9-2016).*

Cathy Spierenburg, *programmamanager Mediasmarties (benoemd 21-4-2008, herbenoemd 21-4-2012, aftreden 21-4-2016).*

Herman Franssen, *inspecteur Primair Onderwijs (benoemd 1-2-2012).*

Samenstelling van het bureau per 31 december 2012

Gerlien van Dalen, *directeur*

Milly Alexander, *projectmedewerker*

Niels Bakker, *medewerker onderzoek*

Daan Beeke, *projectleider voortgezet onderwijs (havo/vwo) en digitalisering*

Tike de Boer, *bestuurssecretariaat en websites*

Anne Borgdorff, *secretariaat*

Marijke Bos, *projectleider voor- en vroegschoolse periode*

Peter van Duijvenboden, *projectleider vmbo en pabo*

Anouk Folstar, *medewerker projecten*

Rowan Huiskes, *medewerker sociale media Kunst van Lezen*

Agnes van Montfoort, *projectleider primair onderwijs*

Karin Verburg, *administrateur*

Roos Wolters, *beleidsmedewerker wetenschappelijk onderzoek*

Desirée van der Zander, *communicatie en pr*

Prof. dr. D.H. Schram, *bijzonder hoogleraar Leesgedrag*

Adriaan Langendonk, *coördinator Kunst van Lezen, heeft een dienstverband bij het SIOB.*

BIJLAGE

BELANGRIJKSTE BEREIKCIJFERS
LEESBEVORDERINGSPROJECTEN 2012

De Nationale Voorleesdagen

De mini-editie van *Mama kwijt*, het Prentenboek van het Jaar tijdens *De Nationale Voorleesdagen* 2012, verscheen in een oplage van 34.500. In week 4 stond deze mini-editie op nummer 1 in *De Bestseller 60*. Er werden 7.000 Kinderopvangpakketten besteld door kinderopvangorganisaties.

De Nationale Voorleeswedstrijd

192.015 basisscholieren uit de groepen 7 en 8 lazen voor of werden voorgelezen tijdens de 19e editie van De Nationale Voorleeswedstrijd. Het aantal deelnemende scholen lag in het schooljaar 2011/2012 op 3549 – een dekking van nagenoeg 50% van het totaal van 7.112 basisscholen.

Kunst van Lezen – BoekStart

149 van de 162 basisbibliotheken in Nederland waren aan het eind van 2012 aangesloten bij *BoekStart* – een dekking van 92%. Van de 843 volwaardige vestigingen deden er op dat moment 809 mee (96%). Vier op de tien ouders die een wervingsbrief ontvingen, maken hun baby lid van de bibliotheek en halen het rode BoekStartkoffertje op.

Kunst van Lezen – de Bibliotheek op school

Op 300 van de 7.112 basisscholen in Nederland was aan het eind van 2012 een schoolbibliotheek ingericht – een dekking van 4.2%.

Kunst van Lezen – Canon

Aan de vijftig vensters van de cultuurhistorische canon van Nederland waren aan het eind van 2012 400 kinder- en jeugdboeken en 1.000 volwassenenboeken (15+) gekoppeld – te vinden via www.entoen.nu.

Pabo Voorleeswedstrijd

Aankomende leerkrachten in het basisonderwijs op dertig pabo-instellingen lezen in het schooljaar 2011/2012 voor of werden voorgelezen.

Read2Me!

Brugklassers op 119 scholen lezen voor of werden voorgelezen. Aan *Read2Me!* deden in het schooljaar 2011/2012 verder 44 bibliotheken uit tien provincies mee.

Lessuggesties Boekenweek

De scholierensite, met filmpjes en achtergrondinformatie over de Boekenweek, trok in de campagneperiode van 13 januari tot 24 maart 11.387 bezoekers. De docentenwebsite waarop de *Lessuggesties Boekenweek* te vinden zijn, werd in deze periode 930 keer bekeken.

Jonge Jury

6.360 jongeren uit klas 1, 2 en 3 van de middelbare school hebben in 2012 hun stem uitgebracht op hun favoriete jeugdboek uit het voorafgaande jaar, het merendeel via internet. Er zijn 438 lespakketten naar middelbare scholen verstuurd.

Dioraphte Jongerenliteratuurprijs

Ruim 500 jongeren uit Nederland en Vlaanderen hebben in 2012 op de site van CJF hun stem uitgebracht op hun favoriete literaire boek voor jongeren.

De Weddenschap

2.415 vmbo-leerlingen registreerden zich via de website. Van hen las 22 % drie boeken en 7% twee boeken en 16% een boek.

De Inktaap

In 2012 deden 114 middelbare scholen uit Nederland en Vlaanderen mee aan *De Inktaap*. Zij stelden 133 jury's samen, bestaande uit in totaal 1.855 leerlingen in de tweede fase in Nederland of de hoogste graad van het secundair onderwijs in Vlaanderen.

Boekenzoeker

Tussen mei 2012 en 2013 trok deze boekenzoekmachine voor kinderen tussen de 8 en 18 jaar 304.737 bezoekers, 34% meer dan een jaar eerder. Het aantal unieke bezoekers steeg met 30%, van 164.334 naar 213.343.

Tomke

Het jaarlijkse *Tomke*-boekje verscheen in 2012 in een oplage van 30.000 exemplaren. De website trok ongeveer 1500 unieke bezoekers per maand.

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
Postbus 16518
1001 RA Amsterdam
T 020.6230566
www.lezen.nl

COLOFON

UITGAVE Stichting Lezen

REDACTIE Stichting Lezen

FOTOGRAFIE Gerlinde de Geus, Chris van Houts, Sjoerd van der Hucht,
Jørgen Koopmanschap, Rufus de Vries

Met dank aan Kinderboekwinkel de Boekenberg in Eindhoven (p. 32)

ONTWERP Lijn 1 Haarlem

DRUK Zalsman Zwolle bv

Lezen

STICHTING LEZEN